

HAZİRAN 2016

Fransız Kalmadılar 'Gece Ayakta'

Fransa'da yeni çalışma yasa tasarısına yönelik tepkiler, hükümetin izlediği yöntemlerin de etkisiyle, başta sendikalar ve gençler olmak üzere tüm ülkeyi ayağa kaldırmış durumda. 31 Mart'tan beri her gece Paris Cumhuriyet Meydanı'nda toplanan göstericiler, sabahın ilk ışıklarına dek süren harekete "Gece Ayakta" (Nuit Debout) adı veriyor.

Eylemlerin dozunun artırsa, hükümetin özel bir anayasal yetkiyle yasayı parlamentoyu by-pass ederek doğrudan senatoya göndermesi oldu. Hükümet tarafından işsizliğin azaltılmasının tek yolu olarak sunulan tasarı, sendikalara göre işverene ayrıcalıklar veriyor ve kazanılmış haklarını ellerinden alıyor. Öte yandan, gösterilere polisin müdahale biçimi de, yaklaşan Euro 2016 öncesinde güvenlik tartışmalarını artırdı.

ESNEK ÇALIŞMA MI, İŞ GÜVENCESİ Mİ?

Onur HAZNEDAR

Tasarıyı yasalastırmada kararlı olan Hükümet, ilk hamle olarak Anayasa'da tanınan bir ayrıcalığı kullanarak tasarıyı parlamento kararı olmadan geçirme ve böylece parlamentoda bir vetoyla karşılaşma riskini bertaraf etme formülünü devreye soktu. Ancak bu formül Manuel Valls başkanlığındaki hükümetin gensoruyla karşı karşıya kalmasına yol açtı. Başbakanın kendi partisi olan Sosyalistlerden de gensoruya destek çıkması parti içinde çatlağa neden olsa da, hem Valls'ın bu milletvekillerinin "bedel ödeyeceğini" belirtmesi hem de sağ muhalefetle birleşmek istemeyen parti için muhaliflerin gensoru için gereken 58 imzaya ulaşamaması sonucunda önerge reddedildi. Tasarı da parlamentodan oylama yapılmadan geçirilerek senatoya gönderildi. **(devamı 3.sayfada)**

★
Çocuklar Devlete Emanet
Aygün KARLI
sayfa 4-5

★
'Elgin Mermerleri'
Maria KONSTANTOPOULOU
sayfa 6

★
Portekiz'den Temiz Enerji Rekoru
Ayşe Elif YILDIRIM
sayfa 7

★
Rusya'nın AİHM Ruleti
Yasemin KARADAĞ
sayfa 8-9

★
'Zenci Değil, Fazla Esmer'
Elâ BİLGİN
sayfa 10-11

★
Silahlara Veda (Mı?)
Dicle KORKMAZ TEMEL
sayfa 12

★
Avrupa'da Eğitim
Betül DİNLER
sayfa 14-15

★
Portre: Friedrich Ebert
Elif TAHMİSCİOĞLU
sayfa 16-17

Fransa'da Çalışma Reformu ve Grevler

Melisa TEKELİ

Paris saldırılarından aylar sonra Fransa yine dünya gündeminde. IŞİD'in gerçekleştirdiği Paris saldırılarının ardından ülkede ilan edilmiş olan olağanüstü hal sürerken, ülke grevlere ve protestolara sahne oluyor. Çalışma yasasında yapılan değişikliklerden sonra başlayan grevlere katılım giderek arttı ve tepki, sokak hareketlerine dönüştü. Protestoların görünürlüğü Mayıs ayında artsa da aslında Fransa'da Mart ayından beri gösteriler mevcut. Protestolara katılım giderek büyürken, güvenlik güçlerinin olaylara müdahalesi de giderek sertleşti.

Olay özelinde bakmadan önce Fransa genelinde bu durumu incelemek gerekiyor. Fransa, Avrupa'nın en fazla greve gidilen 3. ülkesi. Fransa'da yılın ortalama 80 iş günü grevle geçiyor. Ülkede 2015'te toplam 96 grev yapıldı ve bunların 93'ü ulusal çaptaydı. Çalışma yasasında yapılan değişiklik sonucu greve gidenlerse petrol rafinerileri, nükleer santraller, limanlar, demir yolları ve banliyö gibi enerji ve ulaşım altyapısında görevli işçiler.

Hem ülkedeki günlük yaşamı etkileyen hem de altyapı sorunları doğuran bu grevlerin nedeni Mart'ta değiştirilen çalışma yasası. Yasadaki değişiklikler tahmin edildiği gibi işçiler aleyhine. Öncelikle haftada 35 saat çalışma limiti değişmiyor ancak sadece ortalama çalışma süresi olarak kabul edilmesi teklif ediliyor. Şirketlere çalışma süresini belirlemedeyse esneklik tanınıyor ve yerel sendikalarla görüşerek çalışma süresinde değişiklik yapma hakkı tanınıyor. Günlük azami 10 saat olan çalışma süresi de 12 saate çıkarılıyor. Şirketlere maaş indirimi yapabilmeleri konusunda da daha fazla hak tanınıyor. Ayrıca iş sözleşmesinde değişiklik yapmak isteyen çalışanları işten atmak, şirketler için kullanılabilir bir seçenek olarak belirleniyor. Şirketler işten çıkarmaları kolaylaştırırken, işçilerin izinleri üzerindeki söz haklarını da artırıyor; çalışanların izinlerini ne zaman konuşabileceği konusunda çok daha etkili oluyorlar.

Protestocular ve polis arasında çatışmaların yaşandığı Paris ve diğer kentlerde toplam 77 kişi tutuklandı, 15 polis memuru yaralandı. Araçlar ve dükkanlar zarar gördü. Grevci işçiler otoyollara ve köprülere barikat kurdu.

Grev nedeniyle Paris, Nantes ve Toulouse kentlerinden hava ulaşımı aksadı. Ülkede farklı sektörlerde devam eden grevlere makinistlerin de katılımıyla şehir içi ve şehirlerarası tren ulaşımının da aksaması bekleniyor. Sendikalar ayrıca ülkenin önde gelen kentlerinin çoğunda protesto eylemleri yapılması çağrısında bulundu.

Grevler Fransa'daki günlük hayatı ciddi şekilde etkilemiş durumda. Fransa'nın elektrik ihtiyacının yüzde 75'ini nükleer santrallerden karşıladığı düşünülürse, bu santrallerde çalışan işçilerin greve gitmesinin ne denli önemli olduğu anlaşılacaktır. Yine petrol rafinerilerinde çalışan işçilerin greve gitmesi de ciddi sıkıntılara neden oluyor. 19 nükleer santralden 16'sı, sekiz rafineriden de beşi grev nedeniyle ya devre dışı kaldı ya da çok düşük kapasiteyle çalışıyor. Ayrıca Fransa Petrol Endüstrisi Birliği, ülkedeki on iki bin benzin istasyonunun üçte birinde stokların tükendiğini belirtti. Hükümetin stratejik yakıt rezervini kullanmaya başladığı ve rezervlerin de dört ay yetebileceği öne sürülüyor. Her ne kadar hükümet durumun kısa zamanda düzeleceğini öne sürse de henüz sorun çözülmemiş değil.

Rafineri ve santral işçilerinden sonra demiryolu ve nakliye işçileri de grev kararı aldı. SUD-Rail ve CGT-Cheminot sendikaları 11 Temmuz'a kadar grev çağrısında bulundu. Yine Fransa Ulusal Pilot Sendikası tarafından yapılan açıklamada Haziran boyunca havacılık sektöründe süresiz grevin oylandığı duyuruldu. Grevin tam olarak ne zaman başlayacağı belir-

tilmese de en az altı günlük bir grev planlanıyor. Ulaşım sektörünün tam da bu dönemde greve gidişi, sadece Fransa açısından kritik bir karar değil. Çünkü Fransa, EURO 2016'ya ev sahipliği yapıyor ve ulaştırma sektörü EURO 2016 öncesi greve gidiyor. Bazı sektörlerdeki grevlerin EURO 2016 sırasında da devam edeceği tahmin ediliyor.

Çalışma yasasının çalışanları dezavantajlı bir konuma getirdiği ve yöneticilerin tahakkümünü güçlendirir nitelikte olduğu son derece açık. Çalışanların bu yasayla ilgili istekleri yasanın geri çekilmesi. Tasarı 13 Haziran'da Senato'ya gelecek ve sendikalar da bu süreye kadar hükümete baskı yapmayı planlıyor. Fransız hükümetinin şu anki tavrıysa geri çekilmenin söz konusu olmayacağı, sadece bazı düzenlemeler yapılabileceği yönünde. Çünkü hükümet, şirketlerin personel almasını ve kovmasını kolaylaştıran değişikliklerin işsizlik oranlarını düşürmek için gerektiğini savunuyor. Ayrıca hükümet düzenlemeler yapılabileceğini söylese de tüm düzenlemelere açık değil. Örneğin Maliye Bakanı Michel Sapin'in değişiklik önerisindeki ikinci maddenin yeniden yazılması teklifi reddedildi. Söz konusu maddede, şirketlere gerekli hissetmeleri durumunda işçi haklarını koruyan ulusal yasalardan muaf kalma hakkı tanınıyordu.

Tüm grev ilanları ve protesto çağrıları göz önüne alındığında durum şu şekilde: Fransa Demir Yolları 31 Mayıs'tan itibaren akşam 7 sonrası ülke çapında greve gi-

decek. 2 Haziran'dan itibaren Paris'teki metro, otobüs ve limanlar 24 saat geçerli olacak greve başlayacak. 3 Haziran'da tüm hava yolu çalışanlarının grevi başlıyor. 10 Haziran ise EURO 2016'nın başlama tarihi. Paris'teki metro ve otobüs çalışanları EURO 2016'nın başlangıç gününü sınırsız grevin başlangıç günü olarak ilan etmiş durumda. EURO 2016 devam ederken, 13 Haziran'da yasa Senato'ya gelecek ve olası bir aynı şekilde kabul etme durumuna karşılık 14 Haziran'da bir ulusal tepki eyleminin gerçekleştirilmesi için çağrılar şimdiden yapılmış durumda. Fransa'da çalışma yasasındaki değişim çalışan kesim tarafından büyük tepkiyle karşılanmış, büyük protestolara neden olmuş ve büyük bir şiddetle de bastırılmaya çalışılmış durumda. Mevcut durumda günlük hayat felç olurken, EURO 2016 nedeniyle ülkedeki insan sayısı arttıkça bu durumun olumsuz etkileri daha net hissedilecek gibi. Fransa'nın uluslararası alandaki prestiji için sıkıntılı, Senato'yu tasarıyı onaylama konusunda etkileme gücü açısından olumlu etkiler yaratabilecek olan EURO 2016, şu anda bu olayda kilit bir konumda. İşçiler aldıkları grev ve eylem kararından geri adım atacak gibi görünmüyor. Bu durumda bu konuyu daha da büyük bir gerilim kaynağına dönüştürmek veya bir çözüm yolu bulmak da Fransız hükümetine kalmış görünüyor.

'Gece Ayakta' eylemleri

Eylemlerin başladığı tarih olan 31 Mart'tan beri her gece Paris'in Cumhuriyet Meydanı'nda toplanan göstericiler, çeşitli eylemlerle hükümeti protesto ediyor. Gece yarısından sabahın ilk ışıklarına dek sürmesi nedeniyle bu

harekete "Gece Ayakta" (Nuit Debout) adı veriliyor. İlk etapta sadece söz konusu çalışma yasasına tepki olarak doğan bu hareket, şimdi farklı bir hâl almış durumda. İşgal edilen meydanlarda ekolojiden ekonomiye, kim-

likten göçe birçok alanda forumlara ve konuşmalara rastlamak mümkün. Yine ilk etapta sadece Paris'te varlık gösteren bu hareket, şimdi ülkenin diğer illerinde de faaliyet gösteriyor. Artık her gün ülkenin dört bir yanından iş-

gal, hükümet karşıtı gösteri ve çatışma haberleri geliyor. Terör olayları sonrası olağanüstü halin devam ettiği ülkede emniyet güçleri bugüne dek binde fazla kişiyi gözaltına almış durumda.

Grev dalgası, benzin sıkıntısı

Tasarıya karşı farklı tepkiler gösteren sendikalar, hükümetin "zorla" yasayı geçirmeye çalışması karşısında birlik oldu ve ülke genelinde çok etkili olan grevlere imza attı. Özellikle ulaşım alanında gerçekleştirilen ve halen devam eden grevler, ülkeyi kaosa sürükledi. Demiryolu çalışanlarının ve nakliye işçilerinin greve gitmesi sonucu şehirlerarası trenlerin yarısı, hızlı trenlerin üçte ikisi ve banliyö trenlerinin dörtte biri hizmet veremedi. SUD-Rail sendikası 11 Temmuz'a dek her gün grev kararı alırken, ülkenin en büyük sendikası olan CGT de çarşamba ve perşembe günleri için grev çağrısında bulundu. Nakliye işçilerinin Paris, Caen, Le Havre ve Bordeaux kentlerinde yol kapatma eylemleri yapması sonucundaysa ülkede benzin sıkıntısı baş gösterdi. Ülke çapında faaliyet gösteren sekiz petrol rafinerisinden altısında yolların kapanmasına yol açan bu gelişme sonrasında bin 500 benzin istasyonu tamamen yakıtız kaldı. Paris'te bazı benzinlikler önünde kuyruklar oluşurken, bazılarında da yakıt olmadığı için pompaların üzerine "benzin yok" yazısı asıldı. Sendikalar tasarı geri çekilene dek eylemlerinde kararlı olacaklarını dile getiriyor: "Amaç kamyonların geçişini engelleyerek trafiğin akışını durdurmak ve bu sayede ekonominin işleme-

sine engel olmak. Blokaaj yaparak bu hareketlenmenin daha da ileri gidebileceğini anlatmak niyetindeyiz." Ulaşım alanındaki bu grev dalgasına son günlerde bir başka destekse enerji alanından geldi. Ülkenin elektrik üretiminin yüzde 75'ini sağlayan nükleer santrallerde üretimin dört bin megawatt düşürüldüğü belirtiliyor. Santrallerde çalışan işçilerin iş bırakma eylemi sonrası oluşan bu durumun önümüzdeki günlerde daha da artacağı belirtiliyor.

Ülkenin bu haldeyken 10 Haziran'da başlayacak olan Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapacak olması, endişeleri de beraberinde getiriyor. Bu organizasyon sendikaların elini güçlendirirken, hükümeti köşeye sıkıştırmışa benziyor. Buna rağmen hükümetin her ne pahasına olursa olsun bu yasayı geri çekmeyeceğini açıklamasıysa gerilimi tırmandırmaya devam ediyor. Polisin geçtiğimiz günlerde yol kapatma eylemlerine müdahalesiyle şimdilik benzin sı-

kıntısı çözülmüş durumda. Ancak ulaşım ve enerji grevlerin devam ettiği düşünüldüğünde, Fransa'nın bu organizasyondan alınacak faydaları oldukça zor gözüküyor. Nitekim 14 Haziran'da senatoda yasayı görüşmeye hazırlanan hükümete yönelik şimdiden protesto gösterileri hazırlanmış durumda. Bu nedenle şenlik havasında geçmesi beklenen haziran akşamları daha çok çatışmalarla anılacak gibi.

Çocuklar Devlete Emanet

Aygün KARLI

Çocuk istismarının bir hayli arttığı ya da boyutları geçmişte aynı olsa da sorunun günümüzde daha görünür olduğu bir gerçek. Norveç ve Danimarka'ysa bu mefhum için kimilerine göre sert kimilerine göre zaten olması

gereken çözümler üretiyor. İstismarın, özellikle çocuk istismarının tanımlanışı dahi sıkıntılıyken önümüzdeki dönemde devletlerin bir seçim yapmaya zorlanacağı da aşikâr. Zira kimileri aile kaynaklı bazı "kültürel davranış-

lar"ın istismar olamayacağı-nı düşünürken kimilerine göreyse çocukların ilerleyen yaşlarında bireysel anlamda özgürce seçim yapabilmelerini sağlamak gerekli. Bu çerçevede, ATAUM E-Bülten'in Nisan sayısında ele alındığı

üzere Norveç ve Danimarka'da devletin çocukları korumacı yaklaşımın politikalarına daha yakından bakılabilir.

Norveç çocukları kaçırıyor!

Norveç'te devletin "çocuk koruma" politikası kapsamında genç bir çiftin beş çocuğunu alması ülkede bu alandaki tartışma ve endişeleri arttırmış durumda. Dünyanın dört bir yanından protestocular ve Norveçli uzmanlar, sosyal hizmet görevlilerinin çocukları ailelerinden fazlaca hızlı ve pek de haklı sebep göstermeden ayırdığını düşünüyor. Özellikle de ebeveynler göçmen-se bu sürecin kolaylaştığı görüşündeler. Haberleştirilen olayın kahramanları Ruth, Marius ve çocukları. Ruth ve

Marius'un hayatı geçen Kasım'da iki siyah araç Norveç'in bir vadisindeki çiftliklerine yaklaştığı bir gün paramparça olmuş. Anlatıya göre, araçlar gelirken beş ve iki yaşındaki iki oğulları ve üç aylık bebekleri evin büyük, aydınlık ve modern oturma odasında bekliyor. Ruth her zamanki gibi okul servisinin sekiz ve on yaşlarındaki iki kızını eve getirmesini bekliyormuş. Ancak o pazartesi günü okul otobüsü hiç gelmemiş. Onun yerine Ruth, tanımadığı iki arabanın yaklaştığını görmüş. Birisi ana yolda diğeri

de çiftlik yolunda ilerliyormuş. Sonra yerel çocuk koruma bürosundan bir kadın kapıyı çalmış. Kadın Ruth'a polis karakoluna sorgu için gelmesini söylemiş. Kadın diğer siyah arabanın iki kızını okuldan aldığını ve çocukların acil devlet koruması altına girdiğini anlatmış ve Ruth'tan iki oğlunu da teslim etmesi istemiş. Bir sonraki gün iki siyah araba eve yeniden gelmiş. Çift büyük bir hasta yapıldığını ve çocukların geri getirildiğini düşünmüş. Ama yanılmışlar. Dört polis araçtan çıkmış ve üç aylık

bebeklerini de almış. Bu olaylar sokakta ve internet ortamında büyük bir protesto kampanyasının dünya çapında başlamasına neden olmuş. Binlerce insan Ruth ve Marius çiftine destek için dört kıtada pek çok ülkede gösterilere katılmış. Nitekim Barnevernet olarak bilinen Norveç çocuk koruma servisi, protestocular tarafından bu ve buna benzer pek çok davada çocukları "kaçırmakla" suçlanıyor.

'Yasalar bunu kabul ediyor'

Ruth ve Marius'un öyküsü protestocuların bakış açısı kadar basit değil. Çiftin çocuklarına dayak cezası verdiği şüphesi bulunuyor ve Norveç'te bu tamamıyla yasadışı. Pediatrik hemşire olan Ruth ve bilgisayar uzmanı Marius evlerinin oturma odasında uzun süredir kullanılmamış oyuncaklar arasında oturup başlarına gelenleri anlatırken gözyaşlarını zor

tutuyor. Ruth'un ailesi kuşaklar boyunca vadide yaşamış ve Marius'sa Romanyalı. Ruth çocuklarının poposuna arada sırada şaplak attıklarını söylüyor. "Ama her yaramazlık yaptıklarında değil, nadiren" diye ekliyor. Ruth "çocukları tıbbi kontrolden geçirirken herhangi fiziksel bir iz bulamadılar, hepsi iyiydi" diyor. Ancak Norveç yasalarına göre her türlü fi-

zikel ceza en ince ayrıntısına kadar yasak. Öte yandan, çifte destek verenler sadece çocukların ellerinden alınmasından değil daha sonra başlarına gelenlerden ötürü de endişeli. Zira çocuklar üç ayrı koruyucu aileye acil olarak verilmiş. Marius ve Ruth bebeklerini gözetim altında görebilmek için sekiz saatlik bir yolculuk yapmak zorunda. İki küçük oğulları için de

ayrıca yol tepiyorlar. Çift Barnevernet'in başta onlara çocukları alındıktan hemen sonra hangi koşullarda çocuklarını geri alabileceklerinin konuşulacağı bir görüşme ayarlanacağını söylemiş. Ama çok daha sonra yapılan bu toplantıda bambaşka bir gündemle karşılaşmışlar.

Tepkiler

Koruma altındaki çocukların geçtiğimiz dönemlere oranla iki katına çıktığı Norveç'te olaya farklı tepkiler de mevcut. Marius'un ülkesi Romanya'da çifte destek yüksek boyutlarda. Pentakostal kilisesine bağlı çifte dünya çapında Evanjelik Hristiyanları da destek veriyor. Protestocular çiftin dini ve ulusal geçmişlerinden ötürü ayrımcılığa uğradığına inanıyor. Kampanyacılar arasında aynı iddialarda bulunan ve çocukları koruma altına alınmış göçmen aileleri de var. Norveç'

teki bir Çek ailesinin dâhil olduğu bir dava Norveç'le Çek Cumhuriyeti arasında diplomatik anlaşmazlığa neden olmuş, hatta Çek Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Milos Zeman, Norveçli sosyal hizmet görevlilerini Naziler gibi hareket etmekle suçlamıştı. Norveç'teki Çocuk Bakanlığı'ysa bu suçlamanın "absürd ve yoruma bile değmeyeceği" şeklinde açıklama yapmıştı. Bütünüyle Norveçli olan ailelerin çocuklarının da yeterli haklı sebep olmadan ya da alternatif çözüm-

ler bulmadan ellerinden alındığı söyleniyor. Norveç'te çocuk koruması alanında çalışan avukat, psikolog ve sosyal görev uzmanlarından oluşan 170 kişi, Çocuk Bakanlığı'na hitaben yazdıkları açık mektupta, Barnevernet "ciddi sonuçlara yol açan geniş kapsamlı yargı hataları yapan işlevsiz bir kuruluş" olarak tanımlanıyor. Mektubun öncülerinden psikolog Einar Salvesen, "insan faktörünün eksik olduğunu söyleyebilirim. İnsanların öğrenebileceği bir atmosfer yarata-

bilecek empati eksikliği de var. Bu daha çok polis müdahalelerine benziyor. Sanki sizde neyin yanlış olduğunu bulmak zorundayız der gibi" diye konuşuyor. Norveç'se çocukları korumaya adanmış kaynaklarla gurur duyan bir ülke. 1981'de çocuk haklarını korumaktan sorumlu resmi ve bağımsız çocuk ombudsmanı atayan ilk ülke oldu. Bu fikir daha sonra Avrupa ve pek çok ülkede benimsendi.

Danimarka'da benzer bir olay

Kopenhag'da yaşayan İbrahim Öztürk ve Ümmügülüm Öztürk çiftinin yeni doğan bebekleri Mikail Karahan Öztürk, belediye tarafından ailenin elinden alındı. Bu uygulama, Türk kökenli göçmenler arasında tepkilere neden oldu. Her şey, kısmen özürle olan anne Ümmügülüm Öztürk'ün doğum kontrolü için gittiği ebenin kendi-

si için "göz teması kuramıyor, çocuğa bakamaz" raporu vermesi üzerine başladı. Söz konusu rapor üzerine belediye yetkilileri doğacak çocuğu ailenin elinden almaya karar verdi. Birçok kişi sosyal medya üzerinde yayınladıkları mesajlarda belediyeyi kınarken geçtiğimiz günlerde de belediye önünde bir protesto gösterisi gerçekleştirildi. Çok

sayıda kişinin destek verdiği protestoda belediyenin çocuğu ailesine geri vermesi istendi. Mikail Karahan'ın dedesi Cemil Öztürk ise başta kendileri olmak üzere çok sayıda akrabasının Mikail'e bakmak için belediyeye başvuru yaptıklarını ancak cevap alamadıklarını söyledi. Belediyenin Öztürk çiftinin yeni doğan çocuğuna hu-

kuksuz bir şekilde el koyduğunu belirten Avukat Pervez, İshøj Belediyesi'nin aldığı kararın her şeyden önce Danimarka'nın imza attığı Birleşmiş Milletler Çocuk Sözleşmesi'ni ve Danimarka kanunlarını ciddi şekilde ihlal ettiği görüşünde.

'Elgin Mermerleri'

Maria KONSTANTOPOULOU

Tüm zamanların en büyük heykeltıraşlarından birisi olan Phidias'ın Akropol'deki Parthenon Tapınağı'nın duvarlarını süsleyen eserin bir bölümü, 19. yüzyılda sökülerek İngiltere'ye götürüldü. Olayın "kahramanı" olan ve Lord Elgin adıyla bilinen Thomas Bruce (1766-1841) İstanbul'a büyükelçi olarak atanmıştı. Bu görevlendirmeden önce de Eski-Yunan heykeltıraşlarına hayran olan Elgin, Mary Nisbett ile evlendiğinde ona düğün hediyesi olarak Eski-Yunan tarzında döşenmiş bir ev sözü vermişti. Evi satın aldığı anda anlaştığı mimar Thomas Harrison, Lord Elgin'e dekorasyonda Eski-Yunan heykeltıraşlarının eserlerinin ağırlıklı olması önerisini getirdi. Elgin de Akropol'den dökme kalıp alabilinler diye birkaç kişiyi görevlendirdi. Fakat yabancılara Akropol'e girişi yasaklanmıştı. Bunun için özel bir izin hatta bir ferman alınması gerekiyordu. Lord Elgin, giriş için Sadrazam Köprülü Yusuf Ziyaüddin Paşa'yı "yükümlü bir armağan"la ikna etti ve Akropol'ün kapıları Lord Elgin'e açıldı. Böylece istenen eserlerin kopyası çıkarılabilecek, istenilen yerde kazı yapılabilecek ve bulunacak eserler götürülebilecekti. Kazı çalışmaları hemen başlasa da o sırada Fransız ordusunun Atina'ya gireceği söylentisi çıktı ve Lord Elgin'in Akropol'e giriş izni iptal edildi. Fakat Akropol'den kazı heyetinden hiç kimse gitmek istemiyordu. Lord Elgin

yine diplomatik gücünü kullandı ve çalışmaların istedikleri şekilde sürdürülebileceğini, dökme kalıp alınabileceğini ve asıl önemlisi Osmanlı yöneticilerinin çalışmalarına herhangi bir şekilde müdahale edemeyeceğini ilan eden bir ferman aldı. Böylece fiiliyatta "taşların" alınmasına hiç kimsenin engel olmaması sağlanmış oluyordu.

Lord Elgin'in ekibi çalışmalarını 1801'den 1804'e kadar sürdürdü. Bu zaman zarfında Akropol'den İngiltere'ye götürülen "taşlar" şunlardı: Parthenon'un 56 adet tavan süsü, tapınağın cephesinde bulunan 19 adet üçgen bölüm ve 15 adet metop. Daha sonra İngiltere'ye giden Lord Elgin, ciddi ekonomik sıkıntılar yaşamaya başlayınca bu eserleri İngiliz hükümetine satmaya çalıştı. İlk teşebbüsü İngiltere Başbakanı'nın 30 bin Sterlin önermesi ancak Elgin'in bu miktarın iki katını istemesi nedeniyle başarısızlıkla sonuçlandı. Daha sonra meclis başkanıyla görüşen Elgin, Parthenon mermerlerini 35 bin Sterlin karşılığında sattı.

Böyle bir geçmişi olan Parthenon mermerlerinin aidiyeti tartışması, Birleşik Krallık ile Yunanistan'ı karşı karşıya getirmeye devam ediyor ve Yunanistan "Elgin Mermerleri" sorununu her fırsatta dünya gündemine taşıyor. Bu çabaların 1982'de ilk kez ciddi sonuç verdiğini ve Yunanistan'ın konuyu uluslara-

rası gündeme oturtmayı başardığını söyleyebiliriz. Bu dönemin dünyaca meşhur oyuncusu ve kültür bakanı olan Melina Merkuri'nin ana hedefi, "Elgin Mermerleri"nin Yunanistan'a dönmesiydi. Böyle bir olayın tarihte örneği olmadığını söyleyen Merkuri, insanlık "tarihi bir anıtın parçalamasına" tanık oluyor diyordu. Bu "kararlı" çabaların sonucunda 1987'de Parthenon mermerleri meselesi üye devletlerin kabul etmesiyle UNESCO tarafından resmi gündeme dâhil edildi.

1999'da İngiltere müzesi, kendi müze alanlarını yüklü bir para karşılığında sosyal faaliyetler için kiraya verdi. Kiraya verilen yerler arasında Elgin mermerlerinin bulunduğu alan da vardı ve bu durum Yunanistan'la İngiltere arasında ciddi bir krize yol açtı. Daha sonra İngiliz akademisi çevreleri, "Elgin Mermerleri"nin Yunanistan'a dönmesi konusunda hükümeti çağırıda bulundu. Aynı zamanda Kanada'dan Avus-

tralya'ya kadar dünyanın birçok ülkesinde de mermerlerin iadesi için çeşitli komitelerin kurulmaya başlandı. 2002'deyse on dört İngiliz milletvekili mermerlerin iade edilmesini İngiliz hükümetinden istendi.

İngiliz hükümetinin bu tepkiler karşısında biraz da "kibir kokan" şöyle bir söylemi vardı: "Gönderelim ama nereye? Bunların sergilenmesi için bir müze bile yok." Öte yandan, 2008'de Akropolis Müzesi'nin açan Yunanistan İngilizlerin bu söylemini boş çıkardı. Müzenin en üst katı da boş bir şekilde "Elgin Mermerleri"ni bekliyor. 2016, mermerlerin İngiltere'ye götürülmesinin 200. yıldönümü. Bu vesileyle Melina Merkouri Vakfı ile bir kültür derneği olan KALİHORON'un inisiyatifiyle uluslararası bir kampanya başlatılarak "Elgin Mermerleri" hakkında uluslararası kamuoyunun duyarlılığı artırılmaya çalışılacak ki Elgin mermerleri gerçek sahibine dönebilsin.

ATAUM

e-bülten

İletişim

Adres: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM)

Cemal Gürsel Caddesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0 (312) 362 07 62

Faks: 0 (312) 320 50 61

Web: www.ataum.ankara.edu.tr/ebulten

E-posta: ataum@education.ankara.edu.tr

Editör: Erdem DENK

Tasarım: Turan BACI - Erdem DENK

* Yazılarınızla katkıda bulunmak için denk@ankara.edu.tr adresine email atabilirsiniz.

* ATAUM E-Bülten'de yer alan yazılar ve görüşler tamamen yazarlarına aittir. ATAUM'un resmi görüşü değildir.

* Bu e-bülten içinde yer alan özel kullanım lisanslı tüm yazı ve görsellerin bütün hakları ATAUM'a aittir.

* Bu e-bülten, kaynak gösterilerek kopyalanabilir, dağıtılabilir, basılabilir.

Sahibi: ATAUM adına Sanem BAYKAL • **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Erdem DENK • **Yayın Türü:** Süreli (Aylık) • **Basım Yeri:** Hermes Ofset Ltd. Şti., Kazım Karabekir Cad. Murat Çarşısı 39/16 İskitler/ANKARA Tel: 0(312) 341 01 97 • **Basım Tarihi:** 10. 06. 2016

Portekiz'den Temiz Enerji Rekoru

Ayşe Elif YILDIRIM

Son yıllarda iklim değişikliğinin etkilerinin bir hayli hızlanması, ülkeleri yeni enerji çözümleri arayışına sürüklüyor. Bu konuda özellikle Avrupa ülkeleri arasında son yıllarda bir yarış doğduğu bile söylenebilir. İskoçya'da rüzgar enerjisi sektörü bir hayli gelişirken, diğer yandan Avusturya hidroelektriğe yöneliyor. Bu konuda en başarılı hamlelerden biri de Portekiz'de rüzgar enerjisi yönünde yapılmıştı. Mayıs 2016'da Portekiz'de yapılan yatırımların sonuçlarını gösteren neredeyse olağanüstü bir haber geldi.

Portekiz Ulusal Enerji Ağı verilerine göre, ülke çapında dört gün boyunca elektrik ihtiyacı tamamen yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlandı. Bu olağanüstü durum, 7 Mayıs Cumartesi günü sabah saatlerinde başlayıp 11 Mayıs Çarşamba günü akşam saatlerine kadar devam etti. Elektrik ihtiyacının tamamen güneş, rüzgar ve hidroelektrik kaynaklardan kullanıldığı toplam sürenin 107 saati bulunduğu açıklandı. Bu süre Avrupa için bir rekor. Ayrıca bu sürecin hafta içini de kapsamaması, yani bütün endüstrinin tam zamanlı çalıştığı bir süreç diliminde elektrik ihtiyacının tamamının yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması bir hayli ümit verici. Bu durum iklim şartlarının temiz enerji üretim tesislerinin kapasitesini artıracak kadar uygun olmasına bağlıyor.

Portekiz'in temiz enerji atılımı aslında AB'nin 2020 Yenilenebilir Enerji Hedefleri'nin bir uzantısı olarak görülebilir. 2012'de ülkede özellikle rüzgar enerjisi kapasitesini yükseltmek için bazı destek paketleri açıklanmıştı. Ancak durum, enerji sektörünün temiz enerjide potansiyel görmesi nedeniyle bundan biraz daha ileriye

gitti. Portekiz'e 2013-2016 arasında 550 MW rüzgar kapasitesi eklendi. 2013'te Portekiz elektrik ihtiyacının yüzde 7.5'ini rüzgar enerjisinden sağlarken, 2016'da bu oran yüzde 23'e çıkmış durumda. Portekiz'deki enerji sektörü, özellikle Avrupa'ya ve hatta Avrupa dışına temiz enerji ithalat kapasitesinin artırılabilirliğini düşünüyor ve bu alana yatırımlarını daha da artırmayı planlıyor. Üzerinde çalışılan bir diğer enerji kaynağıysa güneş enerjisi. Portekiz, Avrupa'nın en fazla güneş alan ülkesi olarak biliniyor. Okyanus dalga enerjisi yoluyla elektrik üretimi de üzerinden çalışılan diğer bir alan.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın istatistiklerine göre Portekiz'in 2016 için elektrik ihtiyacının yüzde 30'u hidroelektrik, yüzde 23'ü rüzgar, yüzde 23'ü kömür, yüzde 12.5'i doğalgaz, yüzde 6.4'ü biyoyakıt atık, yüzde 3.2'si petrol ve yüzde 1.6'sı güneş ve jeotermal enerjiden karşılanıyor. Ülkede nükleer santral bulunmuyor. Ancak özellikle rüzgar ve güneş enerjisinde Portekiz'in potansiyeli olduğu biliniyor. Eurostat verilerine göre Avrupa'nın toplamındaysa bu oranlar yüzde 27 nükleer, yüzde 13 hidroelektrik, yüzde 7.5 rüzgar ve yüzde 3 güneş enerjisi şeklinde.

Öte yandan, her ne kadar Portekiz rekor bir süreye imza atarak AB çapında festival havası yaratsa da, Avrupa bu tip haberlere alışkın. Örneğin, Portekiz'le beraber bir haber de Almanya'dan geldi. Buna göre, 8 Mayıs Pazar günü ülkenin neredeyse bütün elektrik ihtiyacı temiz enerji kaynaklarından sağlanmış. Almanya temiz enerji kaynaklarının kapasitesini artırmaya çalışmasıyla biliniyor. Yine istatistiklere göre, 2015 içerisinde Almanya çapında

elektrik ihtiyacının yüzde 33'ü yenilenebilir enerjiden sağlandı. Aynı şekilde İngiltere'de de bu ay içerisinde ilk defa kömür kullanmadan elektrik enerjisi üretilen tam bir hafta geçirildi ve enerji açığı güneş enerjisinden sağlandı.

Geçen yıl, Temmuz 2015 içerisinde Danimarka'da fazla rüzgârlı bir günde rüzgâr enerjisi tribünleri ülkenin bütün enerji ihtiyacını karşılayacak kadar elektrik enerjisi üretmiş ve bunu da aşarak yüzde 140'lık bir kapasiteye ulaşmıştı. Öyle ki, üretilen fazla enerji İsveç, Norveç ve Almanya'ya gönderilmek durumunda kalmış, bu durum da temiz enerji destekçilerini bir hayli sevindirmişti. 2015 verilerine göre, sadece rüzgâr enerjisi Danimarka'nın elektrik ihtiyacının yüzde 42'sini karşılamakta. Diğer bazı Avrupa ülkelerine bakıldığında, bu oranların İspanya'da yüzde 20, Almanya'da yüzde 13 ve İngiltere'de de yüzde 11 şeklinde olduğu görülüyor.

Avrupa'nın temiz enerjiye geçişi epey aktif şekilde devam ediyor. Hatta Danimarka'nın ürettiği fazla rüzgâr enerjisini diğer Avrupa ülkelerine göndermesi, gözlerin diğer Avrupa ülkelerine çevrilmesine de neden oldu. Kuzey ülkeleri temiz enerji kullanımı alanında bir hayli ileride. Örneğin İzlanda, enerji ihtiyacını neredeyse tamamen yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlıyor. Bunda ülkede bulunan doğal jeotermal kaynaklarının etkisi büyük. Buna rağmen Güney Avrupa'da da özellikle Portekiz ve İspanya'nın yer aldığı İber Yarımadası'nın yenilenebilir enerji kaynakları açısından oldukça zengin olduğu, sadece kendi elektrik ihtiyaçlarını değil Avrupa'nın da enerji ihtiyacını karşılayabileceği yapılan açıklamalar

arasında. Portekiz'in bu ay içerisinde elde ettiği bu olağanüstü başarının birkaç yıl içerisinde Avrupa için oldukça olağan olacağı da söylenenler arasında. Kazanılan ivmenin sürekli kırılan rekorlara dönüşeceğinin altı çiziliyor.

Ancak bu durum tabii ki teknik bir takım sıkıntıları da beraberinde getirecek. Ülkeler arası enerji iletiminin sağlanması için daha fazla altyapı çalışması yapılması gerekiyor. Ayrıca elektrik piyasasının da buna göre düzenlenmesi gerekli. Ancak uzmanlara göre, doğru politikalar izlenirse önümüzdeki 15 yıl içerisinde Avrupa'nın elektrik ihtiyacının dörtte biri rüzgar enerjisinden sağlanabilir.

Dünya üzerindeyse bazı ülkeler enerji ihtiyaçlarını yüzde 100 yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlıyor. Bu ülkeler genelde küçük ancak çok fazla doğal kaynağı olan ülkeler. Bu tip birçok ülke Afrika'da yer alıyor. Bunun dışında 2015'te Kosta Rika 75 gün boyunca elektrik ihtiyacını yenilenebilir kaynaklardan sağlamıştı.

Avrupa'nın özellikle iklim değişikliği konusunda sıkı politikalar izlemesi ve geçtiğimiz ay rekor sayıda ülkenin katılımıyla BM bünyesinde imzalanan Paris Sözleşmesi gibi etkenlerle temiz enerji atılımları daha da artacak gibi görünüyor. Nisan 2016'nın kayıtlara göre yaşanan en sıcak ay olması da sektör üzerindeki baskıyı artırıyor. Ülkelerden sürekli temiz enerjiye yatırım haberleri geliyor. Beklenti ve hatta umutlar, önümüzdeki 10 yıl içerisinde temiz enerji sektörünün, kömür ve petrol gibi karbondioksit salan enerji kaynaklarının önüne geçmesi yönünde.

Rusya'nın AİHM Ruleti

Yasemin KARADAĞ

ATAUM E-Bülten'in Ocak 2016 sayısında ele alındığı üzere, Rusya Hükümeti Aralık 2015'te bir düzenleme kabul etmiş ve aleyhine çıkan ve iç hukukta değişiklik gerektiren AİHM kararlarına uygulamayabileceğini ilan etmişti. Sonrasında da Anayasa Mahkemesi'nin bu yeni düzenlemeyi AİHM'in hangi kararına uygulayacağı ve sonrasında da Bakanlar Komitesi'nin tepkisi merak edilir olmuştu. O gün geldi çatı ve Anayasa Mahkemesi 19 Nisan 2016'da verdiği kararıyla, AİHM'in 2013'te Rusya'yı ihlali bulduğu Anchugov & Gladkov v. Russia kararının Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle uygulanamayacağına hükmetti. Bu davada Mahkeme, hakkında hapis cezası verilen mahkûmların Parlamento ve Başkanlık seçimlerinde oy kullanmalarını yasaklayan Rusya Anayasası'nın 32 (3). maddesinin, Sözleşme'nin serbest seçim hakkını düzenleyen 1 No'lu Ek Protokolü'nün 3. maddesini ihlal ettiğine hükmetmişti. Adalet Bakanlığı'nın Anchugov

kararının iç hukuka entegre edilip edilmeyeceğine ilişkin görüş talebini ele alan Rusya Anayasa Mahkemesi, AİHS'in serbest seçim hakkını düzenleyen ilgili maddesinin hapis hane mahkûmlarını da kapsayacak şekilde geniş yorumlanmasının Anayasa'nın 32 (3). maddesine aykırı olacağına hükmetti. Söz konusu bu maddeye göre, yasal olarak durumu elverişli olmayan ve hapis cezasına çarptırılmış olan Rusya vatandaşları seçme ve seçilme hakkından yararlanamazlar. Mahkeme, Rusya Anayasası'nın AİHM kararlarına üstünlüğüne de vurgu yaptı ve bu nedenle AİHM kararlarının uygulanmasının kontrolünde de facto yetkili olduğunu belirtti. Rusya Anayasası'nın 15 (1). maddesi, Rusya Federasyonu'nun kabul ettiği yasaların ve diğer yasal düzenlemelerin Rusya Anayasası'ndaki herhangi bir hükmü ihlal eder nitelikte olamayacağını söylüyor. Aynı maddenin 4. paragrafı da uluslararası hukuk normları ve uluslararası antlaşmaları Rusya hukuk sisteminin ayrılmaz bir

parçası olarak kabul ederken, herhangi bir çatışma durumunda ilgili uluslararası düzenlemenin uygulanacağını belirtiyor. Anayasa Mahkemesi bu iki maddeyi birlikte yorumlayarak, Rusya'nın, Anayasası'yla uyum içerisinde olmayan bir düzenlemeyi onaylamayacağına, dolayısıyla da Anayasa'nın üstünlüğünü yok edecek şekilde AİHM kararlarının Anayasa maddeleriyle çelişir biçimde yorumlanmasının mümkün olmadığına karar verdi. Anayasa Mahkemesi, söz konusu yeni düzenlemeyi uluslararası hukuk kurallarına başvurarak meşrulaştırmak için de çaba harcamıştı. Mahkeme, Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin (VAHS) 26. (pacta sunt servanda) ve antlaşmaların yorumlanmasına ilişkin genel yorum kuralını açıklayan 31. maddelerini birlikte yorumlayarak, AİHS'in "konu ve amacına" uygun olacak şekilde olağan anlamı dışında yorumlanarak hükme varıldığında Rusya'nın bu kararları uygulamayı reddetme hakkı olduğuna karar ver-

mişti. Hatta biraz daha ileri giderek, şayet söz konusu AİHM kararı Rusya Anayasası'nın jus cogens kurallarıyla çatışıyorsa (egemen eşitlik ilkesi ve içişlere müdahale etmeme ilkesi) AİHM kararlarının bağlayıcı kabul edilmesinin imkânsız olduğunu belirtmişti. Anayasa Mahkemesi, VAHS'in 46 (1). maddesine de başvurarak AİHM'in 1 No'lu Protokolün 3. maddesini yorumlayış biçiminin Rusya Anayasası'na aykırı olduğundan Sözleşme'nin bağlayıcı özelliğini ortadan kaldırdığını belirtti. Öte yandan, Rusya'nın VAHS hükümlerini bu şekilde yorumlayarak Sözleşme'nin bağlayıcılığını ortadan kaldırmaya çalışması yine işi kılıfına uydurmaya çalışmaktan başka bir şey değil. Zira AİHS'in 46 (1). maddesine göre, taraf devletlerin AİHM'in haklarında verdiği kararlara uyma yükümlülükleri bulunuyor. Kaldı ki bu maddeden bağımsız olarak da Rusya'nın gerekçesi oldukça temelsiz ve anlamsız. Zira Sözleşme'nin "yasayan belge" özelliği Mahkeme'nin

Sözleşme hükümlerinin yorumlanmasında başvurduğu en temel prensiplerden bir ta-

nesi. Mahkeme'nin içtihadıyla geliştirdiği Sözleşme'nin bu otonom özelliği saye-

sinde, Sözleşme'nin hazırlandığı dönemde öngörülen ve bu nedenle de Söz-

leşme metninde yer almayan pek çok hakkın korunması sağlanmakta.

Avrupa Konseyi'nin tepkisi

14 Aralık'ta yürürlüğe giren yasa değişikliği, Anayasa Mahkemesi'nin Rusya Anayasası'nın uluslararası antlaşmalara "üstün" olduğunu belirten 14 Temmuz 2015 tarihli kararının biraz daha genişletilmiş haliydi aslında. Söz konusu yasa değişikliği, 15 Mart'ta Avrupa Komisyonu'nun anayasal konularda danışma organı olan Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu (Venedik Komisyonu) tarafından değerlendirildi. Komisyon, ara görüşünde, Sözleşme'ye taraf bir devletin Anayasa Mahkemesi'ne hakkında verilen AİHM kararının iç hukuka uygunluğunun denetleme yetkisinin verilmesinin uluslararası hukuka aykırı olmadığını belirtti. Öte yandan Komisyon, Rusya'nın VAHS 26. ve 27. maddeleriyle de bağlı olduğunu hatırlattı. Söz konusu maddelere göre, yürürlükteki her antlaşma ona taraf olanı bağlar ve taraf bir devlet bir antlaşmayı uygulamama gerekçesi olarak iç hukuk hükümlerine başvuramaz. Son olarak, Venedik Komisyonu, Rusya'nın hakkında verilen AİHM kararlarının "gerekir-

se" uygulanamaz olduğuna karar vermesinin "taraf devletlerin AİHM'in kesinleşmiş kararlarına uymayı" taahhüt ettikleri AİHS'in 46. maddesini ihlal edeceğini ve bunun da uluslararası hukukun ihlali anlamına geldiğini hatırlattı. Sonuç olarak, Birleşik Krallık'ın ardından Sözleşme sisteminin krize girdiği bir diğer Konsey üyesi ülke olarak Rusya karşımızda. Fıtili ateşleyen Birleşik Krallık olmuştu, ancak Rusya çok daha "tehlikeli" bir şekilde bayrağı devralmış gibi gözükmekte. İlginç olan, Birleşik Krallık'ın Sözleşme üyeliğinden çıkmasına ilişkin tartışmalar da Mahkeme'nin İngiltere'de mahkûmların oy kullanma haklarının olmamasının Sözleşme'yle uyumlu olmadığına hükmettiği 2005 tarihli Hirst v. the UK kararıyla ilk kez gündeme gelmişti. AİHM, Hirst kararının ardından yine hapisanede mahkûmların oy kullanamamasına ilişkin 2010'da hükmettiği Greens and M.T. v. the UK kararında da Birleşik Krallık'ı suçlu bulmuştu. Gelgelelim Birleşik Krallık her iki ihlalin gerektir-

diği düzenlemeleri yapmadan hala imtina etmekte. Aslında Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks, 2013'te yayınlanan mahkûmların oy kullanabilmesine ilişkin memorandumda tabiri caizse "tehlikenin farkında mısınız" diyerek durumun ciddiyetine dikkat çekmişti. Muižnieks, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında devletlerin takdir yetkisine sahip olduğuna, ancak bu hakkın orantılı bir şekilde kullanılması gerektiğine dikkat çekmişti. Buna göre, elbette taraf devletler mahkûmların oy kullanmasını belli durumlarda yasaklayabilir. Ancak getirilen bu kısıtlamayla kişinin mahkûm edilmesine sebep olan suç hakkında doğrudan bir ilişki olması gerekir. Diğer bir deyişle, kişinin seçme hakkının kısıtlanması kararı, yalnızca hakkı kısıtlanan kişiye özgü olmalı. Muižnieks, Birleşik Krallık'ın ilgili kararların gereğini iç hukukta yapmaktan ısrarla kaçınmasının Sözleşme sisteminin ağır yara almasına neden olduğunu, daha da kötüsü Birleşik Krallık'ın bu eylemsizliğinin

diğer Konsey üyesi ülkelere de örnek olabileceğini söylemişti. Böylesi bir senaryonun gerçekleşmesiyle, Muižnieks'e göre, Avrupa Konseyi'nin en temel unsuru olan Sözleşme sistemini sona erdirecek olaylar zincirinin başlaması demektir. Nitekim Muižnieks haklı çıktı. Rusya, Birleşik Krallık'tan bir adım daha ileriye giderek, "gerektiğinde AİHM kararlarıyla kendini bağlamayacağını" iç hukukunda bir yasayla düzenledi. Peki bundan sonra ne olacak? Şayet Rusya Anayasa Mahkemesi, AİHM'in Rusya hakkında ihlal bulunduğu diğer davalar için de "iç hukukta gereği yapılmaması" kararı verirse Rusya'nın Konsey üyeliğinin sonlandırılması ve AİHS koruma sisteminin çıkarılması tek seçenek olarak gözükmemekte. Öte yandan, Rusya'nın oldukça politik davaları olan Yukos ve Zakharov gibi davaların kararlarının uygulanması mevzu bahis olduğunda, Rusya'nın söz konusu yeni düzenlemeye başvurarak bu durumdan kendini başışık tutması için yasal gerekçeler bulması daha zor gibi gözükmemekte.

Londra'ya Müslüman Belediye Başkanı

'Zenci Değil, Fazla Esmer'

Elâ BİLGEN

İki dönemdir Muhafazakâr Parti'nin elinde olan Londra belediye başkanlığı, 5 Mayıs'ta yapılan seçimlerde İşçi Partisi'ne geçti. İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda parlamentolarında kan kaybederken İngiltere'deki belediyelerin çoğunun ve özellikle de Londra belediyesinin kazanılması, İşçi Partisine derin bir nefes aldırdı. Ancak hem İngiliz, hem de dünya basını öyle bir detayın peşinden gitti ki, İşçi Partisi'nin bu başarısının yanı sıra seçimle ilgili diğer tüm konular birer ayrıntı haline geliverdi: Yeni başkan Sadiq Khan'ın etnik ve dini kökeni. Bir Batı başkentine ilk kez bir Müslüman'ın ve yine ilk kez bir Asya kökenlinin başkanlık yapacak olması, hemen tüm gazetelerin manşetlerinden ilan edildi.

Göçmen akınının "had safhada" olduğu, dolayısıyla yabancı düşmanlığı ve İslamofobinin de "yükselişe geçtiği" bir dönemde Londra'lı seçmenlerin Sadiq

Khan'ı böylesine yüksek bir siyasi pozisyona "lâyük görmesi", liberal demokratik değerlere ne denli bağlı olduklarını gösteren bir kanıt olarak yorumlandı. Bunun yanı sıra Sadiq Khan, Avrupa'daki göçmenlerle farklı etnik kökenlere ve inançlara mensup olanların Batı toplumlarına entegre olabileceğinin ve önemli/başarılı mevkilere gelebileceğinin göstergesi sayıldı. Sözün özü Sadiq Khan, dünyanın beyazlarıyla ezilenlerini aynı anda gururlandırmayı başardı.

Ancak bu gururun sürdürülebilmesi bazı soruların sorulmaması ve bazı meselelerin de göz ardı edilmesine bağlı. Sorulardan biri, beyazların dünyasına yönelen göçlerin her an ve her platformda zihinlere çakıldığı kadar anormal, baş edilemez ve yıkıcı boyutlarda olup olmadığı. Diğer bir soru, Avrupa'da yükselişte olduğu iddia edilen yabancı düşmanlığının boyutunun örneğin 50 yıl öncesinden daha yüksek

olup olmadığı. Göz ardı edilmesi gereken meselelere gelince ilki elbette Müslüman bir Asya kökenlinin söz konusu makama "lâyük görülüyor" olmasının, eşitlik ve demokrasi bağlamında ortaya çıkardığı tutarsızlıklar. Hiç ama hiç sözü edilmemesi gereken bir diğer meseleyse, beyazlara ait bir mevkiye göz dikmiş Asyalı Müslüman'ın, bu mevkiye giden yolda ne kadar Asyalı ve ne kadar Müslüman kalabileceği.

Gururun hazzından mahrum kalma pahasına, 1950'lerde benzer soruları ve meseleleri dert edinmiş olan Frantz Fanon'u anımsamakta fayda var. Fanon, küçük yaşlarda sömürge ülkelerden Fransa'ya gelme şansına erişmiş, dolayısıyla ana vataniyle ve memleketlileriyle bağları giderek zayıflamış, Fransızca'yı tıpkı beyazlar gibi iyi kullanabilen ve tıpkı beyazlar gibi eğitilmiş ama derisi ne yapsa beyazlaşmayan zencilerin ve bunların zenci çocuklarının içine çekildiği de-

rin bunalımdan bahseder. Çevresindeki beyazlar tarafından benimsenen, hatta sevilen ve belki de eş olmaya "lâyük görülen" bu zencilerin Batılı yaşam biçimlerine rağmen siyah derili olmaları beyazlara da tuhaf geldiğinden onları "zenci değil, fazla esmer" diye nitelermeyi tercih ederler.

Seçim yarışı boyunca milyarlar bir iş adamının oğlu olan Muhafazakâr Partili rakibi Zac Goldsmith karşısında hal-ka yakınlığını vurgulamak için sık sık tekrarlanan hayat öyküsüne göre Sadiq Khan da tıpkı Fanon'un doğma büyüme Fransalı zencileri gibi Londra'da doğdu ve şoför babası, terzi annesi ve yedi kardeşiyle birlikte basit bir sosyal konutta büyüdü. Ancak "şehrin kendisine sunduğu imkânlar sayesinde" iyi bir eğitim hayatının ardından avukat oldu ve insan hakları savunuculuğu yaptı. 2005'te İşçi Partisi'nden milletvekili seçildi. 2008'de Gordon Brown hükümetinde toplu-

luklardan sorumlu bakan, 2009'da da ulaştırma bakanı olarak görev yaptı. 2010 seçimlerinde İşçi Partisi'nin iktidarı Muhafazakârlara kaptırmasının ardından Ed Miliband'ın gölge hükümetinin önce ulaştırma, sonra da adalet bakanı oldu. 2015

teki seçimlerde İşçi Partisi'nin bir kez daha Muhafazakârların gerisinde kalması Miliband'ın istifasıyla sonuçlandı. Onun yerine Parti liderliğine seçilen Jeremy Corbyn ise "aşırı solcu" olduğu gerekçesiyle pek çok kesimi tedirgin etti. Miliband'a

yakınlığıyla bilinen Sadiq Khan da, yeni lideri desteklese de iş dünyasına ve Muhafazakârlara ulaşmaksızın, sadece kendi tabanlarının oylarıyla bir genel seçimden galip çıkmalarının imkânsızlığını dile getirmekten çekinmedi. Nitekim 5 Mayıs se-

çimleriyle Londra belediye başkanlığı koltuğuna oturan Khan'ın uzun teşekkür konuşmasında Corbyn'e yer ayrılmamış olması da dikkat çektii.

İlkin çalışmada eşitlik

Benzer şekilde, seçim vaatlerinde iş dünyasını en fazla destekleyen belediye başkanını olma sözü de ön plandaydı. Londra'nın gelişmesi için zengin ve büyüyen bir ekonominin öneminin ve girişimcilerin önündeki engellerin farkında olarak iş dünyasıyla yakın temasta olacağını belirtti. Endüstri alanında üretimin artması ve rekabet gücünün korunması için geçmişine, ırkına, dinine ve cinsiyetine bakmaksızın tüm Londralıların çok çalışması gerektiği üzerinde durdu. Yine ekonomik ihtiyaçlarla uyumlu biçimde kent sakinlerine yönelik beceri geliştirme eğitimleri planladığını açıkladı. İşe gidiş geliş yükünün hafifletilmesi için ulaşım araçları ücretlerinin dört yıl-lığına dondurulacağı sözünü verdi. Barınma problemini çözmek içinse daha fazla konut inşa edileceğini ve bunların da yarısının düşük fiyatlı olacağını söyledi.

Sadiq Khan, seçim kampanyası boyunca Londra'da doğduğunu ve tüm yaşamını burada geçirdiğini, eşinin de tıkkı kendisi gibi bir Londralı ol-

duğunu vurguladı. Kimliğinin pek çok parçadan oluştuğunu söyleyerek Londralılığının üstünde durdu. Yine de aile geçmişi onun anlatmaya başladığı noktanın biraz öncesine götürüldüğünde tanıdık bir sömürge hikâyesine rastlanıyor. Zira İngilizleri yönetmek üzere seçilmiş olması dünya gündemine oturan Khan, çok uzun bir süre seçilmemiş İngilizler tarafından yönetilen bir coğrafyadan geliyor. 1947'ye kadar İngiliz sömürgesi olan Hindistan'da yaşamış, bu tarihten sonra Hindistan'dan ayrılıp Pakistan'a göç etmiş ve 1960'larda, Sadiq Khan'ın doğumundan kısa bir süre önce de İngiltere'ye yerleşmiş bir aileye mensup. Bundan sonrası da avukat olup "kendini kurtarana" dek, yine çok tanıdık bir yoksul göçmen aile öyküsü. Sadiq Khan "şehrin kendisine sunduğu imkânların" üstünde durmayı tercih etse de, geçmişte verdiği söyleşilerden ailesinin bir yandan geldiği yerin sakinleri tarafından kabul görme, diğer yandan zenginlikler ülkesine yerleşmeyi bir şekilde

başarabilmiş olmanın sorumluluğuyla memlekette kalmakla destek olma çabası içinde boğuştuğu anlaşılıyor. Sadiq Khan'ın kampanyasının en renkli kısımlarından biri de içki içmemesine rağmen kampanyasını bir "pub" da başlatması oldu. Bu durum onun ılımlı ve uzlaşmacı niteliklerine yoruldu. Yine de Muhafazakârların, geçmişte radikal İslamcılara yakın olduğu yönündeki iddialarının hedefi olmaktan kurtulamadı. Khan bu iddiaları yalanladı. Ancak bu kez de 2009'da bir İran televizyonuna verdiği söyleşi ortaya çıktı. Bu söyleşide ılımlı Müslümanları, beyazlara boyun eğen zencileri aşağılamak için kullanılan bir hakaret olan "Uncle Tom" söylemiyle niteliyordu. Bu sözden dolayı pişmanlığını dile getirdi. Bu esnada eşcinsel evliliklere verdiği destekten ötürü radikal İslamcılardan tehditler aldığını söylemesi ve kendisi ve ailesi için koruma talep etmesi de aşırılıkçılığın uzağında olduğu savını pekiştirdi.

Sadiq Khan, Londra seçmeninin radikal, aşırı ve fazla si-

yah bulduğu yönlerini seçim dönemi boyunca başarıyla törpüledi. Başarılı bir avukat olarak yoksulluğun üstesinden geldi. Geçmişte bazı fazla Müslümanlarla bağları olduysa bile artık bu bağları kopardı. İşçi Partisinin aşırı solcu bulunan lideri Jeremy Corbyn'e mesafeli duruşu ve iş dünyasına dost bir sol görüşlü olduğunu söylemesiyle de solculuğun fazlalıklarından kurtuldu. Bir söyleşisinde kendisini "metroseksüel bir baba" olarak niteleyen Khan, dış görünüşü ve yaşam tarzıyla da derisinin rengini dikkatlerden uzaklaştırdı.

Sadiq Khan'ın liberaller açısından Avrupa tarihinde eş görülmemiş bir başarıya imza attığı kesin. Müslümanların, Asyalıların, göçmenlerin, yoksulların, renkli derililerin, dünyayı değiştirmek isteyen ölçüde solcu olanların, kısacası dünyanın ezilen tarafında olma iddiasındakilerin "başarı" tanımını en baştan yapma ve başarılılara da biraz temkinli yaklaşma durumunda olduğu görüşüyle hâlâ masada.

Silahlara Veda (Mı?)

Dicle KORKMAZ TEMEL

Çoğunlukla "barışın ve huzurun memleketi" olarak anılan Finlandiya, ateşli silahla ölümlerde AB'de ilk sırada! İstatistiklere göre 5.4 milyon nüfuslu Finlandiya'da 1.6 milyon kayıtlı silah mevcut. Her sekiz Fin'den birinin silah sahibi olduğu ülkede 2007 ve 2008 yıllarında toplam 19 kişinin öldüğü silahlı okul baskınları yaşanmış. Her yıl 21 Haziran'da kutlanan ve yazın başlangıcını sembolize eden "Juhannus" da aşırı alkol kullanımı sonucu ateşli silahla ölümlerin sıklıkla yaşandığı dönemlerden...

Dönemin hükümeti, ateşli silahlara ilişkin mevzuatın değiştirilmesi yönündeki AB önerilerine Fin gençlerden "AB'ye karşı fazlasıyla duygusal ve güçlü tepkiler" geleceğini belirterek 2007'de karşı çıkmıştı. 2011'de mevzuatta yapılan değişikliklerleyse ateşli silah ruhsatının alımını zorlaştırıcı ve ilgili AB mevzuatına uyumu sağlayan tedbirler alınmıştı. Öte yandan Finlandiya, Kasım 2015'te Paris'te yaşanan terör saldırılarının ardından yarı otomatik silah mülkiyetinin kısıtlanması yönündeki direktife çekince koyan iki AB ülkesinden de biri oldu. Gerekeceği olarsa yarı otomatik silahların yedek askerlerin gönüllü olarak katıldıkları eğitimlerde kullanılması gösterilmiş ve konunun milli savunmayla ilgisi gündeme getirilmişti.

İlgili AB Direktifi, silah kullanımının kontrolü konusunda daha güçlü bir işbirliği yapılmasına, silah kaçakçılığıyla mücadele etmeye ve silahların terör örgütlerinin eline

geçmesini engellemeye yönelik tedbirler içermekte. Bu kapsamda Direktif, kişilerin hangi koşullarda ateşli silah sahibi olabileceğini ve başka bir AB ülkesine söz konusu silahı taşıyabileceğini sıkı kurallara bağlıyor. İçişleri Bakanı Petteri Orpo, AB'yle Finlandiya'nın konuya çok farklı noktalardan yaklaştığını belirterek terörle mücadelenin de milli savunmanın da çok önemli olduğunu, Finlandiya'nın AB Direktifi'ne destek verdiğini ancak milli savunmayla ilgili de bir çekinceleri olduğunu vurguladı. Her ne kadar Finlandiya'nın koyduğu çekince milli savunmayla sınırlı olsa da, ateşli silahlarla ilgili herhangi bir kısıtlama getirilmemesi gerektiğini savunanlar yarı otomatik silahların bir kısmının avcılık kapsamında da kullanıldığını belirtiyor. Silah kullanımının Finlandiya'nın doğası ve Fin kültüründe yer alan avcılık faaliyetiyle ilişkili olduğu, dolayısıyla geleneksel Fin yaşamının ayrılmaz bir parçası olan silah kullanımının sorun oluşturmadığı savunulan görüşler arasında. Bu görüşte olanlar, ateşli silahla işlenen suçların diğer ülkelerle kıyaslandığında sayıca az olduğuna da dikkat çekiyor. Ateşli silah sayısı nüfusa oranla fazla olan ve ateşli silahla ölümlerde AB içerisinde ilk sırada yer alan Finlandiya'da silahla işlenen cinayetler toplamın yüzde 10'una karşılık geliyor.

Öte yandan, silah karşıtı aktivistler ve halk sağlığı araştırmacıları da silaha kolay erişimin sıkıntılı zamanlarda genellikle ölümle sonuçlandığına vurgu yapıyor. Bu

konuda ön plana çıkan aktivistlerden biri de İngiliz gazeteci ve silah karşıtı aktivist lain Overton. Konuyla ilgili bir kitabı bulunan ve Finlandiya'ya da atıf yaptığı bir internet sitesi bulunan Overton, Finlandiya'nın haber ajansı Yle'de de yer alan fikirlerinde ülkede silah kullanımının yaygın olmasının sorun olarak görülmediğini vurguluyor. Öyle ki, 2008'de Kauhajoki'de gerçekleşen ve on bir kişinin ölümüyle sonuçlanan okul baskınından sonra ülkedeki tartışmaların Fin toplumunda silah kullanımından ziyade cinayeti işleyen psikolojisine odaklandığı da bir gerçek. Bu verilerden yola çıkan Overton, Finlandiya'daki silah probleminin üç başlık altında gözlenebileceğini söylüyor. Öncelikle, her ne kadar ateşli silahla işlenen cinayetlerin diğer ülkelere kıyasla az olduğu düşünülse de farklı ülkelerde karşılaştırma yapıldığında sorunun büyüklüğü ortaya çıkıyor. Kişi başına düşen ateşli silah sayısında Finlandiya'yla benzer oranlara sahip İzlanda'da 2001-2011 yıllarında ateşli silahla hiçbir ölüm gerçekleşmezken Finlandiya'da aynı dönemde iki bin 147 ölüm gerçekleşmiş. Overton'un gündeme getirdiği ikinci sorun, Finlandiya'nın insan hakları ihlalleri konusunda adı sık geçenler de dâhil olmak üzere birçok ülkeye silah ihraç etmesi. Finlandiya'nın 2003-2012 yılları arasında bu "sektör"de yarım milyar doları aşan ihracat gerçekleştirdiğini belirten Overton, insan hakları ihlallerinde adı geçen ülkelerin bu silahları

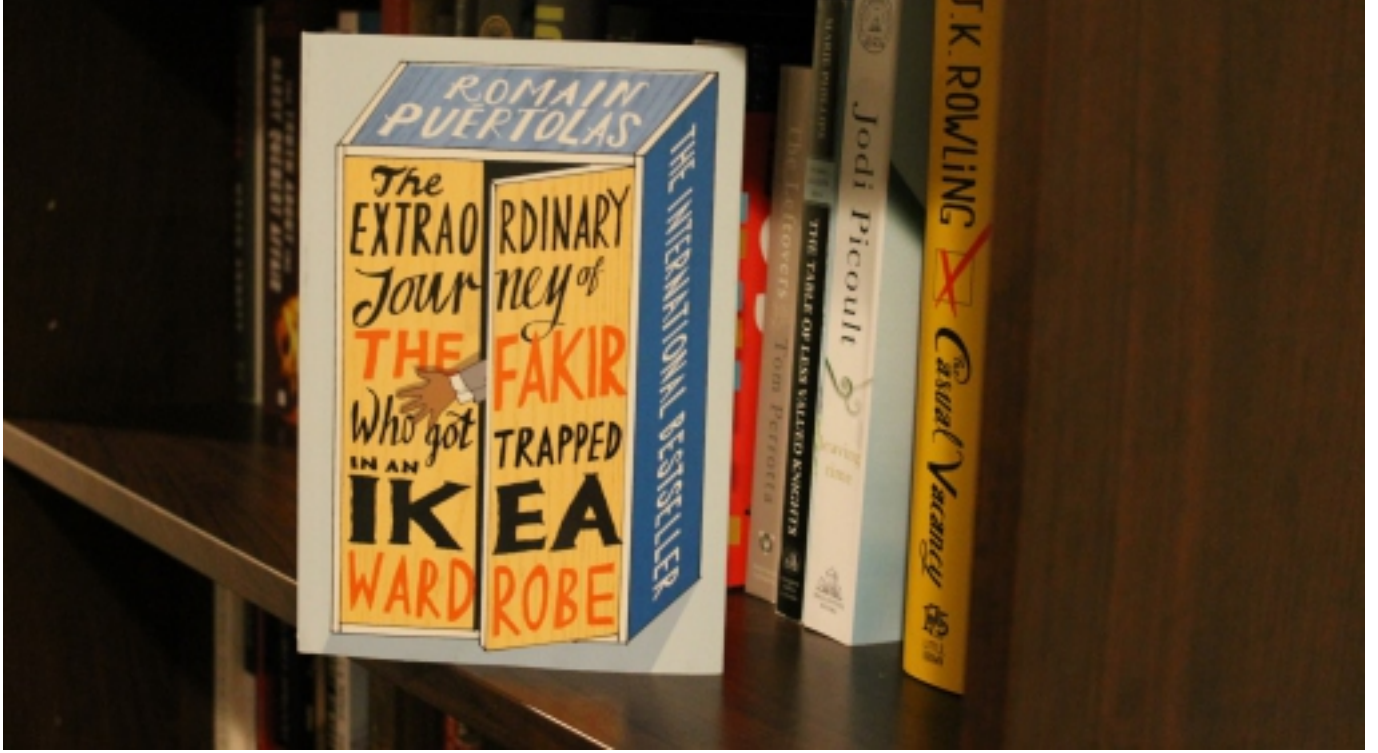
nasil ve nerede kullandıklarına dair bilgi sahibi olmadıklarının da altını çiziyor. Overton'un vurguladığı üçüncü husus, silahla intihar oranının yüksekliği. 2011'de Finlandiya'da 165 silahla intihar gerçekleşmişken, Finlandiya nüfusunun yaklaşık 12 katı büyüklüğündeki Birleşik Krallık'ta bu rakam 93'müş. Üstelik 2011'de Finlandiya'da ateşli silahlarla ilgili mevzuatın sıklaştırılmasına rağmen silahla intihar oranı fazla değişmemiş ve 2013'te bu rakam ancak 160'a düşmüş.

Silahla intihara dikkat çekenlerden biri de Fin Akıl Sağlığı Derneği'nden Kristian Wahlbeck. Wahlbeck, Finlandiya'da silaha kolay erişimin bir halk sağlığı konusu olduğunu ve bu silahların çoğunlukla intihar amaçlı kullanılmasının sorun oluşturduğunu vurguluyor. Silahla intiharın özellikle genç erkekler arasında yaygın olduğunu ifade eden Wahlbeck, bu gençlerin intihar amacıyla kendilerinin ya da babalarının av tüfeklerini kullandıklarını belirtiyor. Wahlbeck, silahı hobi amaçlı kullananların silahla ilgili tüm kısıtlamalara karşı çıktıklarını ancak silahla intiharı önlemenin tek yolunun toplumdaki silah sayısını azaltmak olduğunu da sözlerine ekliyor. Her ne kadar 2011'de yapılan düzenlemeler silah kullanımına ilişkin kuralları sıkılaştırırsa da, özellikle silahla gerçekleşen intihar oranında kayda değer azalma yaşanmaması aktivistlerin ve halk sağlığı uzmanlarının konuyu gündemde tutmasını haklı çıkarıyor.

Bir Ikea Dolabında Mahsur Kalan Hint Fakiri'nin Olağanüstü Yolculuğu

Ayşe Elif YILDIRIM

2014'ün en çok ses getiren kitaplarından biri olan "Bir Ikea Dolabı'nda Mahsur Kalan Hint Fakiri'nin Olağanüstü Yolculuğu", yazarı Romain Puertolas'ın ilk kitap denemesi ve onu ilginç yapan da içerisinde birçok zıtlık barındırması. İsmi uzunluğunun yarattığı tartışma bir yana, kitabın mizahi yönüyle işlediği konunun ciddiyeti de ters düşüyor.

Hindistan'ın Rajastan eyaletinden kalkıp sadece Paris'teki Ikea'dan bir çivili yatak almak için yollara düşen Hint Fakiri Ajatashatru Lavash Patel'in (isminin her seferinde farklı okunduğunu bir detay olarak not etmek gerek) tek amacı "Kisifrot-sipik" isimli bu yatağı alıp ülkesine dönmektir. Bu yatağı alıp, daha sonra Hindistan'da çok daha büyük bir miktar paraya satacaktır. Ancak cebindeki tek tarafı basılı sahte 100 Euro'yla Paris Havaalanı'ndan Ikea'ya gitmek üzere bindiği takside başlayan macerası, almak istediği yatağın 99.90 Euro değil, 115.90 Euro olduğunu öğrenmesiyle karışmaya başlar. O gece Ikea'da kalmaya ve eksik parasını bir şekilde tamamlamaya karar veren Ajatashatru,

gece duyduğu ayak sesleriyle bir dolaba saklanır ancak bu dolabın poşetlenip, kutulanması ve nakliye edilmesiyle macerası oldukça büyür ve uluslararası boyutlara taşınır. Avrupa'nın dört bir yanına, İngiltere'ye, İspanya'ya, hatta Kaddafi Libya'sına kadar uzanan Hint Fakiri'nin oldukça ilginç ve mizahi seyahat öyküsü, Hint Fakiri'nin hayatının tamamen değişmesine sebebiyet verir.

Her ne kadar suya sabuna dokunmayan bir macera kitabı görüntüsü çizse de, Bir Ikea Dolabı'nda Mahsur Kalan Hint Fakiri'nin Olağanüstü Yolculuğu, Hint Fakiri'nin yolda karşılaştığı göçmenlerle girdiği diyaloglarda oldukça ciddi bir tablo çiziyor. Hiçbir yerde istenmeyen bu göçmenlerden Hint Fakiri'nin gözünden oldukça ciddi ama bir o kadar da inanılmaz güç hikayeler duyuyoruz. Bunlardan biri, İngiltere'de yakalanan ve İspanya'dan İngiltere'ye kaçak geldiklerine kanaat getirilen göçmenlerin geri gönderildiği uçakta yaşıyor. Uçaktaki bir Rus, aslında İspanya'ya ayak basmadığını, sırf "r"leri yuvarlayarak söylediği için İspanya'dan geldiğine kana-

at getirildiğini ve geri gönderildiğini söylüyor. Bunun yanı sıra Hint Fakiri'nin kendi iç yolculuğuna çıktığı sayfalar da bir hayli ciddi anlatımlar barındırıyor.

Bu kitabın arkasındaki bir diğer ilginç gerçekse, 38 yaşındaki yazarı Romain Puertolas'ın Fransa sınırında pasaport kontrol memuru olarak çalışmış olması. Yazarın kendi deneyimlerinden yola çıkarak bazı hikayeleri yazdığı oldukça açık. Hint Fakiri'nin gözünden anlatılan olaylar, biraz da sorgulama amacı içermekle beraber, aslında birçok gerçeği de gözler önüne seriyor.

Ayrıca yazarın kültürel analizleri de oldukça ilgi çekici. Hint Fakiri'nin Paris'te bindiği taksinin şoförünün Çingene olması, Gipsy Kings dinlemesi ve Ikea'ya giderken uzun yolları seçmesi kültür önyargılarına bir gönderme olarak kabul edilebilir. Yazar bu tip kültürel önyargıları oldukça yerinde kullanıp, olayı abartarak, aslında önyargıları yıkmaya çalışıyor gibi. Tabii tersi yönde yorumlar da geliyor.

Kitabın sonunda gömleğine yazdığı romanla meşhur olan Hint Fakiri'nin tekrar

başladığı noktaya, yani Paris'e döndüğünü görüyoruz. Yazarın kendisinin de romanının bir kısmını gömleğe yazdığını burada belirtmek gerek.

Zeki dil oyunları ve akıcı dili sayesinde okuması oldukça keyifli olan bu kitap, okuyucular arasında çok farklı tepkilere neden olsa da, başarısını sanki buradan alıyor. Her ne kadar mizahi ve sür-real bir anlatımı olsa da, dokunduğu konunun Avrupa'nın şu an gündeminde olan en önemli konulardan biri olması onu ayakları oldukça yere basan bir kitap yapıyor. Sürekli olarak zıtlıklar arasında gidip gelmesi de kitabın yayıncılık olayı haline dönüşmesine yol açmış gibi. İlk kitabıyla büyük bir başarı yakalayan Romain Puertolas'ın ikinci kitabının ismiyse "Eyfel Kulesi Büyüklüğündeki Bulutu Yutan Küçük Kız". Kitabın çeviri haklarının bir çok yayınevine satıldığı açıklanmış durumda. Hint Fakiri'nin öyküsüyle İran asıllı bir Fransız olan ve Persepolis filminde de çalışan yönetmen Marjane Satrapi tarafından beyaz perdeye aktarılacak.

hem de bazı ülkelerin kendi içlerinde farklılık göstermekte. AB, eğitimde her ülkenin kendi ulusal modellerini uygulamasını beklemek, or-

tak bir eğitim modeli kul- lanılmamak ve teşvik etme- mekle birlikte, olmazsa ol- maz birkaç şartı eğitim poli- tika- larında dile getirmeyi de

ihmal etmiyor. Bunlarsa, or- tak bir mesleki eğitim poli- tika- sı ve mesleki eğitimin yay- gınlaştırılması, dikey eğitim modellerinden yatay eğitim

modellerine geçilmesi, zo- runlu eğitim sürelerinin artı- rılması ve zorunlu eğitim bo- yunca en az iki yabancı dil öğretilmesi gibi şartlar.

Finlandiya, Almanya, Fransa, İtalya ...

AB üyesi ülkelerde ön plana çıkan ulusal eğitim modellerine kısaca bakmak gerekirse, Finlandiya'nın herkesin neredeyse ittifakla örnek gösterdiği ilk ülke olduğunu söylemek mümkün. Finlandiya'da okula başlama yaşı yedi. Müfredat oldukça basit ve pek değişmiyor. Öğretmenler okutulacak kitapları kendileri seçiyor. İlkokulda öğrencilerin ders dışı/teneffüs olarak geçirdikleri zaman toplam 75 dakika. Finli öğrencilere ilk altı yıl not verilmiyor. Yalnızca 16 yaşına geldiklerinde ülke genelinde bir sınava giriyorlar. Finlandiya'da öğrenciler okulun tüm işlerini nöbetleşe birlikte yapıyor. Yani Fin okullarında hizmetli yok. Böylece sorumluluk duyguları gelişiyor. Okullarsa öğrencilerin rahat edebileceği şekilde tasarlanıyor. Sınıflarda yaparak yaşayarak öğrenme modeline uygun alanlar mevcut. Binaların fiziksel özellikleri öğrencilerin evdeymiş gibi rahat etmelerini sağlayacak şekilde düşünüyor. Günlük ortalama ders saati dört. Finli öğretmenler haftada en az 2 saat hizmet içi eğitime katılmak zorunda. Finlandiya'da öğretmenlik mesleği toplumun en gözde mesleklerinden biri. Öyle ki, öğretmenler master derecesi olanlar arasında seçiliyor. Lise mezunları arasında öğretmenlik için müracaat edenlerin ancak yüzde 10'u öğretmen yetiştirme programına kabul ediliyor. Öğretmen olabilmek için üç aşamalı bir testten geçmek gerekiyor. Bu aşamalar arasında mülakat, ders anlatma gibi bölümler de bulunuyor. Öğretmen-

lerin gelirlerinin de oldukça iyi olduğu kaydedilmiş. Finlandiya'da öğrenmenin yeri okul olarak görülüyor ve öğrencilere ödev verilmiyor. Eğer bir sınıftan hiç ses çıkmıyor, öğrenciler sıralarında oturuyor ve hiç kalkmıyorlarsa öğretmen soruşturmaya alınıyor. Çünkü Fin eğitim sisteminde ders anlatan bir öğretmen bulunmuyoruz. Hep birlikte etkinlik yapan sınıflar var. Finlandiya'daki okulların kantinlerindeyse su, süt ve meyveden başka hiçbir şey yok. Fin okullarında spora bol bol yer verilse de spor karşılaşmaları yapacak takımlar yok. Rekabet, üstünlük ve kazanmak Fin kültüründe değer verilen bir şey değil. Finlandiya'da özel okul bulunmuyor ve eğitim harcamalarının tümü devlet tarafından destekleniyor. Finlandiya'da okullar birbirleriyle rekabet etmiyor, aksine dayanışıyor. Okulların hemen hemen tümünün başarı düzeyi aynı. Öte yandan, ATAUM E-Bülten'in son sayılarına da konu olduğu üzere, Fin eğitim sisteminde son dönemde "değişim rüzgarları" esiyor ve eğitim sisteminin piyasalaşmakta olduğu yönünde eleştiriler yükselmeye başladı.

Almanya'da isteğe bağlı olmak üzere anaokulu eğitimi üç ve altı yaş arasındaki tüm çocuklar için sağlanıyor. Sonrasındaysa on iki yıl sürecek zorunlu eğitim hayatı başlıyor. Almanya'da öğrencilere en yüksek not olan birden altıya kadar notlar veriliyor. Bir çocuğun okula devamını engelleyecek şekilde hasta veya özürlü olmasının dışında Alman eyaletlerinin hiçbirin-

de evden eğitime izin verilmiyor. Berlin ve Brandenburg eyaletlerinde altı yıl olsa da ilköğretim genel olarak dört yıl sürüyor. Orta öğretimde eğitimcilerin tavsiyeleriyle karar verilebilecek öğrencilerin yeteneklerine göre ayrıldıkları dört tip okul bulunuyor: Gymnasium, en yetenekli öğrencileri bünyesinde barındırıyor ve onları üniversiteye hazırlıyor. Orta düzeydeki öğrenciler için yaygın olan öğretim kurumlarıysa Realschule adıyla anılıyor. Hauptschule, öğrencileri mesleki eğitime hazırlıyor. Gesamtschule veya kapsamlı okulsu her üç uygulamayı da bünyesinde bulunduyor. Ayrıca Förderschulen (fiziksel veya zihinsel engelliler için) adında okullar da var. Üniversiteye girmek için, lise öğrencilerinin Abitur sınavını başarıyla geçmeleri gerekiyor. Fakat bunun yanında mesleki okul diplomasına sahip öğrenciler de giriş için başvuruda bulunabiliyor. Duale Ausbildung adı verilen özel bir staj sistemiye, mesleki eğitim öğrencilerine okullarına devam ederken bir şirket bünyesinde çalışma imkânı tanıyor.

Fransa eğitim sistemindeyse zorunlu eğitim on yıl. İlköğretim I. Kademe'de (enseignement élémentaire) süre beş yıl. 6-11 yaşları arasında haftalık 26 saat ders alınıyor. II. Kademe'de (collège) de süre dört yıl var 11-15 yaşları arasında haftalık 26-40 saat ders alınıyor. Ortaöğretim (lycées) ise genel lise, meslek lisesi veya teknoloji liselerinde veriliyor. Fransa'da Baka- lorya olarak da bilinen lise öğrenimi sonrasında öğren-

ciler yükseköğrenime başlayabiliyor. Devlet okullarına devam edenlerin okul ücretleri ve sağlık sigortaları Fransız hükümeti tarafından karşılanıyor. Fransız yüksek devlet ve özel eğitim kurumlarıysa iki kategoriye ayrılıyor: Üniversiteler ve Grande Ecole.

İtalya eğitim sisteminde I. Kademe (scuola elementare) 6-11 yaşları arasında haftalık 27-40 saat derslerle tamamlanan beş yıllık bir program. II. Kademe (scuola media) ise 11-14 yaşları arasında haftalık 30-36 saat derslerle tamamlanan üç yıllık program. Ortaöğretimin bir yılı rehberlik yılı olarak adlandırılıyor. Burada öğrencilerin orta öğrenime hangi dallarda devam edeceklerini belirlemelerine yardımcı olmak amaçlanıyor. Eğitim sürecinin ikinci aşaması olan orta öğretim ve öğretim sistemlerini kapsıyor. Beş yıllık liceo sistemi, ikişer yıllık iki dönemden ve üniversiteye hazırlık niteliğindeki bir yıllık eğitimden oluşuyor. Klasik lise ve fen lisesi (Liceo classico and Liceo scientifico), sanat okulları (Liceo artistico and Istituto d'Arte) beş yıllık liceo eğitiminin tamamlandığı yerler. İtalya'da her üniversite dört temel programa sahip: Üç yıl süren önlisans programı (Corsi di Diploma Universitario), tıp ve cerrahi bölümlerinde altı yıl olsa da genel olarak dört-beş yıl süren lisans programı (Curso di Laurea), iki-beş yıl süren doktora araştırma programı (Corsi di Ricerca) ve iki yıl süren doktora programı (Corsi di Laurea Specialistica).

Portre

Elif TAHMİSCİOĞLU

Friedrich Ebert

Weimar Cumhuriyetinin ilk cumhurbaşkanı olan sosyal demokrat Friedrich Ebert, 4 Şubat 1871'de Heidelberg'de doğdu. Babası terziydi, kendisiyse saraç. 1889'da Sosyal Demokrat Parti'ye (SPD) üye oldu. 1891'de Bremen'e taşındıktan sonra politikanın ve sendikal hareketin içine girdi. 1905'te SPD'nin genel sekreterliğine getirildi ve partinin organizasyonuna ilişkin pek çok yenilik yaptı. Ebert'in parlamentoya girdiği 1912 seçimlerinden SPD birinci parti olarak çıktı ve 1913'te parti başkanı August Bebel'in ölümü üzerine

de SPD'nin başkanlığına geldi. 1914'te Avrupa'daki diğer sosyalist partiler gibi enter-nasyonalist değil milliyetçi bir duruş sergiledi ve 3 Ağustos 1914'teki savaş bütçesi oylamasında SPD'nin olumlu oy kullanmasını sağladı. Ayrıca SPD'nin savaş boyunca birbirlerini ve hükümeti eleştirmeyeceklerini ilan eden diğer partilere katılmasını sağladı. Bu kararlar partiden kopuşlar yaşanmasına neden oldu. 1916'da Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un liderliğinde Spartaküs Birliği oluşturuldu. 1918'de bu

grup Alman Komünist Partisi'ne dönüşecekti. SPD'den ayrılan diğer bir grup da 1917'de Bağımsız Sosyal Demokrat Parti'yi (USPD) kurdu. Ayrılan gruplar devrim için mücadeleye başlarken SPD ise Katolik Merkez Partisi ve Demokrat Parti'yle 1848 Devrimi'nin bayrağının renklerinden adını alan Siyah-Kırmızı-Sarı koalisyonunu kurdu. Birinci Dünya Savaşı Savaşı'nın kaybedildiği anlaşıldığında Şansölyeliğe Ekim 1918'de Baden Prensi Maximilian getirildi ve Siyah-Kırmızı-Sarı koalisyonundan

oluşan bir hükümet kuruldu. 4 Kasım'da Almanya'da devrimci ayaklanma başladı. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın İngiliz Donanması'na karşı Ekim 1918'de son bir saldırı yapma kararı alması üzerine isyan eden erlere işçilerin de katılımıyla devrimci bir hareket oluştu. Amaç cumhuriyet ya da sosyalizmden çok barıştı. Maximilian, 9 Kasım'da II. Wilhelm'in tahttan çekilmesi üzerine Ebert'i şansölyeliğe getirdi. Ebert parlamenter demokrasiden yanaydı. SPD, USPD ile anayasa hazırlanana kadar devrimci bir hükümet oluşturdu.

10 Kasım'da üç SPD'li ve üç USPD'linin yer aldığı Halk Temsilcileri Konseyi kuruldu. Bu hükümet gücünü İşçi ve Asker Konseyi'nden alıyordu. Konsey Berlin'deki fabrikalardan ve alaylardan seçilen 14 SPD'li asker, yedi SPD'li ve yedi USPD'li işçiden oluşuyordu. Ebert konseylerin elindeki iktidarın parlamentoya devredilmesi gerektiğini düşünüyordu ve -Maximillan'a söylediği gibi- devrimden bir günah kadar nefret ediyordu. Devrimi engellemek için Genelkurmay Başkanı Hindenburg'la bir anlaşma yaptı ve 6-15 Ocak arasında Berlin'de askeri güçlerle devrimci güçler arasında çatışmalar yaşandı. Bu dönemde Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht öldürüldü ve devrim bastırıldı. Ocak 1919'da seçimler yapıldı ve Siyah-Kırmızı-Sarı koalisyonu yüzde 85 oy aldı. SPD'li Philipp Scheidemann şansölye olurken Cumhuri-

yetin ilk cumhurbaşkanı olarak da Ebert seçildi. 28 Haziran 1919'da imzalanan Versay Barış Antlaşması'nı Almanya'nın kabul etmesi, ülke içinde sert şekilde eleştirildi. Antlaşmayı kabul eden Sosyal Demokrat Parti, tüm çabalarına rağmen Almanya'nın savaşta yenilgiye uğramasının ve Versay Antlaşması'nın imzalanmasının sorumlusu olarak görülme kurtulamadı. Antlaşma Weimar Cumhuriyeti'ni çok zayıflattı. Versay'ın hükümlerinden biri de 1918'de ortaya çıkan ve eski askerlerle işsizlerden oluşan milliyetçi muhafazakar yarı-askeri birlikler olan Freikorpslar'ın dağıtılmasıydı. Hükümetin birlikleri dağıtma kararı Kapp darbesini doğurdu. Darbeciler Wolfgang Kapp'ın liderliğinde 13 Mart 1920'de ordunun desteğiyle Berlin'i ele geçirdi ve hükümet kurdu. Ne var ki darbe, genel grev sayesinde dört günde çöktü.

Ayrıca Haziran 1920 seçimlerinde SPD Almanya'nın en güçlü partisi olma özelliğini yitirdi. Bunun en önemli nedeni Versay Antlaşması'ydı. Ebert de Versay nedeniyle suçlananların başında geliyordu.

Savaş bittikten sonra Alman ekonomisi çok kötü duruma düştü. 1921'de Merkez Bankası karşılıksız para basmaya başladı. Bu karar Almanya'da hiperenflasyona neden oldu. Paranın değer kaybı inanılmaz boyutlara geldi. 1922'de bir ABD dolarının değeri 162 marktan 7 bin marka kadar yükseldi. Ocak 1923'e gelindiğinde Fransa'nın Versay'daki tazminatı tazmin etmek için Ruhr bölgesini işgal etmesi, durumu daha da kötüleştirdi. Ülkenin bu durumu aşırıcı partilerin yükselmesine neden oldu. İşgal öncesinde Ebert, sağcı Halk Parti üyesi Gustav Stresemann'ı başbakanlığa atadı. 8-9 Kasım

1923'te Hitler Birahane Darbesi adıyla anılan Bayyera'nın yönetimini ele geçirmek için yapılan darbe girişimi yaşandı. Ebert, bu girişimin bastırılması için ordunun hükümete müdahalesini engelleyecek şekilde bir reform yapmama sözü verdi. Ebert, 28 Şubat 1925'te öldü. Ölmeden önce hem sağ gruplar hem de sol gruplar tarafından eleştiriliyordu. Sağcılara göre savaşın sonunda orduyu arkasından vuran grubun lideriydi. Onlara göre ordu aslında savaşı kaybetmemiş, cumhuriyetçiler, sosyalistler ve Yahudiler tarafından ihanete uğramıştı. Solcularsa devrime ihanet ettiği gerekçesiyle Ebert'i suçluyordu. Elbette en büyük suççu Versay'ı imzalamaktı. Ölümünden sonra vasiyeti üzerine Friedrich Ebert Vakfı kuruldu. Bugün vakıf sayesinde Ebert'in ismi dünyanın pek çok yerinde biliniyor.

Bize Avrupa' nı Anlat

Koordinatör: Doç. Dr. Erdem Denk (ATAUM Müd. Yrd.)

Katılımcılar:

Ressam Mehmet Ali Doğan (Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği eski Başkanı)
Onur Konuğu: Ressam Muhammed Yalçın
Gülizar Doğaray Karaçam, Ressam (AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi)
Damla Torun Oğuz, Ressam (AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi)
Erdem Oğuz, Ressam (AÜ Güzel Sanatlar Fakültesi)
Saadet Metin, Ressam (Çuval Sanat Galerisi)
Gülendam Özcan, Ressam (Çuval Sanat Galerisi)

Avrupa ve AB konulu akademik çalışmalarını zaman zaman kültür-sanat alanındaki faaliyetleriyle destekleyen ATAUM, ilk kez düzenlediği "Bize Avrupa'nı Anlat" başlıklı resim çalıştayıyla katılımcılardan "Avrupa" temasını kendi perspektiflerinden istedikleri tarz, biçim ve içerikte resmetmelerini rica etti. Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği eski Başkanı Ressam Mehmet Ali Doğan eşliğinde yapılan ve herkese açık olan etkinliğe, lise öğrencileri, ATAUM kursiyerleri ve SBF öğrencilerinden oluşan 15 amatör resim sevdalısıyla 6 profesyonel ressam katıldı. Çalıştayın onur konuğuysa "Altındağlı Ressam Muhammed Yalçın" idi. Katılımcılardan 12'sinin tuval, boya, fırça vb. malzemeleri ATAUM tarafından karşılandı. Çalıştayda yapılan ve her biri farklı bir Avrupa ve AB perspektifi sunan resimler ATAUM Yönetim Kurulu Salonu ve koridorlarını süslemeye başladı.

Cennetin Günahları
Ressam: Mehmet Ali DOĞAN
Tuval üzeri akrilik, 100x120

Avrupa Birliği

Çalıřtay
Bize
Avrupa'nı Anlat

Tuvalini al bizimle ol

Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltrařlar Derneği Eski Başkanı
Ressam Mehmet Ali DOĞAN eşliğinde

Yer | Ankara Üniversitesi ATAUM Bahçesi / Cebeci Kampüsü
Saat | 09.30 - 17.30
Tarih | 23 Mayıs 2016 Pazartesi

 @ABBMankara

 Ankara AB Bilgi Merkezi

 abbmankara

Bu etkinlik AB tarafından finanse edilmektedir.

Avrupa
Gündemi...

ATAUM
e-bülten